

Wstęp

Tom 3 Systemu Prawa Unii Europejskiej, zatytułowany „Wykładnia prawa Unii Europejskiej”, rozpoczynający proces wydawniczy całej serii składającej się na System, stanowi pierwszą w literaturze polskiej publikację obejmującą problematykę wykładni prawa unijnego w sposób wszechstronny i kompleksowy. Ujmując procesy wykładni w czterech zasadniczych perspektywach, stanowiących przedmiot czterech odrębnych rozdziałów, każdą z nich stara się zaprezentować na tyle wielowątkowo, żeby odnieść się w ich ramach do w zasadzie wszystkich istotnych zagadnień obecnych tak w teorii jak i w praktyce (na poziomie zarówno instytucji unijnych jak i polskich) wykładni prawa Unii Europejskiej.

Pierwsza perspektywa ujęcia wykładni prawa unijnego, mająca charakter teoretycznoprawny, wprowadza w omawiane w kolejnych rozdziałach kwestie dogmatyczno-prawne i praktyczne. Łączy w tym zakresie ogólny model procesu operatywnej wykładni prawa (dokonywanej w ramach procesu stosowania prawa), odpowiednio ujęty w świetle właściwości unijnego porządku prawnego, z hermeneutycznym i derywacyjnym wymiarem wykładni prawa unijnego w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej, wskazując przy tym na wagę jej składników kulturowych i ekonomicznych.

Perspektywa zawarta w rozdziale drugim odnosi się do podstawowych reguł wykładni oraz argumentów interpretacyjnych, odgrywających istotną rolę w procesie wykładni prawa unijnego. W ramach analizy reguł wykładni skoncentrowano się na prezentacji roli reguł językowych, systemowych, celowościowych i funkcjonalnych, przeznaczając także odpowiednie miejsce dla reguł kolizyjnych i inferencyjnych. Opierając się na ogólnej teorii wykładni prawa, poszczególne reguły wykładni skonfrontowane zostały z trzema konstrukcjami prawnymi (zasady prawa, klauzule generalne i precedensy sądowe), stanowiącymi w istocie odrębne od przepisów prawnych argumenty walidacyjne w procesie wykładni operatywnej prawa unijnego.

Trzeci rozdział posiada profil dogmatycznoprawny. W poszczególnych opracowaniach, na gruncie zarówno dostrzeżenia stopniowego „rozszerzania gałęziowego” prawa Unii Europejskiej jak i aktualnych wciąż odrębności pomiędzy poszczególnymi segmentami prawa unijnego, procesy wykładni tego prawa zostały zaprezentowane w świetle właściwości systemu ochrony praw człowieka, prawa prywatnego i prawa podatkowego, mając na uwadze specyfikę unijnego prawa „miękkiego”, prawa pierwotnego i wtórnego oraz prawa międzynarodowego.

Przedmiotem rozdziału czwartego jest natomiast wykładnia dokonywana przez sądy na poziomie zarówno struktur unijnych jak i polskiego systemu wymiaru sprawiedliwości. Jest to zatem obraz działań, rozumowań i argumentów pojawiających się w wykładni operatywnej ukształtowanej na skutek, stanowiącej rdzeń integracji europejskiej, współpracy wszystkich sądów. Na gruncie zaprezentowanych na wstępie kwestii form i rezultatów sądowego dialogu orzeczniczego, zakresu aktywności sądów w kształtowaniu unijnego porządku prawnego oraz oddziałującej na orzecznictwo krajowe argu-

mentacji wyrażonej w uzasadnieniach TSUE, analizom poddana zostaje, wynikająca z zasady obowiązku dokonywania przez sądy wykładni prawa krajowego w zgodzie z prawem unijnym, rola odwoływania się do prawa unijnego w aktach wykładni dokonywanych przez polski Trybunał Konstytucyjny, Sąd Najwyższy oraz Naczelny Sąd Administracyjny i wojewódzkie sądy administracyjne, ze szczególnym uwzględnieniem obecności argumentacji interpretacyjnej w pytaniach prejudycjalnych kierowanych do TSUE przez polskie sądy.

Prezentowany tom jest dziełem zbiorowym trzynastu autorów, reprezentujących różne ośrodki naukowe. Dla każdego z autorów problematyka wykładni prawa stanowi wiodący przedmiot badań naukowych, a obecna w jego ramach perspektywa unijna pozwala na nadanie tym zainteresowaniom dodatkowego wymiaru „adaptacyjnego” w odniesieniu do ujęć ogólnych, związanego z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej oraz uczestnictwem polskich sądów jako sądów unijnych w europejskiej debacie interpretacyjnej. Tom, zachowujący w intencji redakcyjnej jednolity charakter merytoryczny, opracowany został w konwencji indywidualnego sposobu ujęcia i prezentacji zagadnień wynikających z przedmiotowego podziału problematyki oraz autorskiego formułowania stanowisk i poglądów prezentowanych w poszczególnych opracowaniach.

listopad 2018 r.

Leszek Leszczyński